

Det er ikke akkurat raffinement og variasjon som preger Ivans mat. Dagens rekrutt spiser det samme som hans oldefar spiste under Den første verdenskrig.

Kålsuppe. Først kokes vannet, så slippes opphakete poteter og gjerne gulrøtter oppi, og til slutt kommer den finskårne kålen. Når alt er klart tilsettes hermetisk kjøtt (hvis man har det). Svart rugbrød og løk hører med.

Makaroni a la Navy. Koki makaroni gjerne med kjøtthermetikk. Ivan fikk kjøtt fra USA og Storbritannia under låne-leie avtalen. Dette populære kjøttet ble – med svart humor – kalt «The second Front», et hint om avlastningen som ikke kom.

«Soldatensmørbrødet» er svart rugbrød påsmurt grise fett. Hvis man dessuten har en fleskebit og gjerne løk kalles retten «soldatens kaviar».

Forsvarsministeren ble under krigen kalt folkekommissær eller NARKOM. Etter bestemmelse fra NARKOM fikk Ivan en daglig rasjon på 100 gram vodka, de såkalte NARKOM's dråper. Hvis noen fikk en medalje ble denne lagt på bunnen av et glass fullt av vodka. Glasset ble stadig fylt og sendt rundt blandt vennene. Tradisjonen stammer fra Tsarens arme.

Kvinnene spilte en stor rolle under Den store fedrelandskrigen. Skal man domme etter dekorasjonene må denne «babushkaen» (bestemoren) ha gjort en respektabel innsats.

Til høyre: Stalin ga ordre om at tyske krigsfanger skulle marsjeres gjennom Moskvas gater. Bildet er tatt i 1944.

IVAN I GÅR, I DAG – OG I MORGEN?

WERNER CHRISTIE

For noen år siden har han godt og vel to meter på strøpelesten og fryktet av hele Europa. Hvor sterk er Ivan i dag, og hvor lang tid vil det ta før han igjen kan nå sin gamle styrke? Disse spørsmålene er unektelig av interesse ikke minst for Norge, det eneste NATO-land som har felles grense med dagens Russland.

I forbindelse med frigjøringsjubileet i mai 1995 var jeg i Moskva og deltok i markeringene. Besøket etterlot naturligvis mange inntrykk – meget overflatiske inntrykk, men kanskje kan de likevel være av noen interesse.

De militære har en meget

sterk stilling i Samveldet av Uavhengige Stater (SUS), og grunnen er at de væpnete styrker under Den annen verdenskrig maktet å stoppe fremrykningen på sovjetisk jord. Det var ikke noen tilfældighet at Den annen verdenskrig raskt fikk navnet Den store fedrelandskrigen. Men det er et paradoks, for det var Sovjet som skulle være fanebæreren for den internasjonale kommunismen.

Den røde Arme trakk seg tilbake fra Minsk på krigens sjette dag, og en måned senere sto fienden foran Leningrad og Smolensk. Tre måneder senere kunne nazistene betrakte Moskva gjennom sine utmerkede tyske kikkert. I krigens første 18 måneder tapte Den røde Arme 11 millioner soldater, og tysker-

ne hadde okkupert et område som hadde stått for en tredjedel av industriproduksjonen og vært hovedleverandør av matvarer.

Etter kampene om Moskva fulgte Stalingrad, og da kreftene i Hitlers armeer ebnet ut kjempet de sovjetiske soldater seg frem nesten 3000 kilometer før den røde fane kunne heises over Berlin. – 26.549.000 soldater og sivile ble drept eller døde av sult under Den store fedrelandskrigen, det er de offisielle tall.

Det var forsvaret av den dyrebare russiske jord nasjonalisme – som ga Ivan motivasjon og kampvilje. Frem til sommeren 1944 var det fra femten til tyve ganger så mange Hitler-tropper på østfronten som i Nord-Afrika og Italia, det vil si der britiske og

amerikanske tropper kjempet mot tyskerne. Det er ikke rart at Stalin ved enhver anledning hamret på at de allierte måtte åpne «The second Front». Da invasjonen i Normandie kom – etter Stalins mening alt for sent – betraktet han landgangen nærmest som et slags John Wayne show.

Siden 1917 er hver eneste sovjetisk og russisk borger blitt indoktrinert og ensrettet gjennom den kommunistiske propaganda som har gjennomsyret skolegang, rettsvesen og massemedia. Det er bare oldinger og barn under skolepliktig alder som kjenner noe annet samfunnssystem. Plutselig rakner alt og befal og soldater blir kastet ut i en identitetskrise. Det tomrom som kommunismen

etterlot blir fylt med beundring av forsvaret og krigsinnsatsen. Stoltheten over å ha vunnet over Hitler kan ingen ta fra dem, den gir selvtillit i en rotløs tid. Denne stoltheten må også ha et synlig bevis, og det er krigshelten marsjall Georgy Sjukov, til slutt var han etter Stalin øverstkommanderende for de sovjetiske styrker. Han var en renskåren offiser som til og med turte å tale Stalin midt imot. Derfor finner vi Sjukov i bronse, som maleri og som dekorasjon på all verdens ting. Han er gjerne fremstilt sittende på en hvit hest og med en lanse som gjennomtrenger en drage. Symbolikken er enkel og lett forståelig.

Under oppholdet fikk vi en vennlig mottakelse. Pussig nok lot det til at tyskere også var

relativt velsett. En av grunnene er kanskje at både Marx og Engels var tyskere, og at tyskerne etter krigen øyensynlig har funnet frem til mange brukbare samarbeidsformer. Briene lot derimot til å bli sett på med mindre blide ryne, og forholdet til amerikanerne var ambivalent. Man elsket deres Coca Cola og McDonald's og beundret deres effektivitet, samtidig som man hadde respekt for deres høyteknologiske forsvar. Ellers var de nyrike – japene – et prangende og irriterende innslag i bybildet.

Generelt lot gjennomsnitts-russeren til å være plaget av såvel stormaktsambisjoner som mindreværdighetskomplekser. Det gir en labil situasjon der politikken kan finne helt uforutsigbare veier.

110674